

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Daniely Sučanskej a sudcov JUDr. Emila Franciscyho a JUDr. Eleny Siebenstichovej, v právnej veci žalobkyne **I.**, bývajúcej v B., zastúpenej JUDr. F., advokátom so sídlom v B., proti žalovanému **S., B., a.s.**, so sídlom B., za účasti vedľajšej účastníčky na strane žalovaného **S.**, so sídlom V., za ktorú koná **A., a.s., B.**, o **náhradu škody z ublíženia na zdraví**, vedenej na Okresnom súde Banská Bystrica pod sp. zn. 8 C 323/1995, o dovolaní žalobkyne proti rozsudku Krajského súdu v Banskej Bystrici z 29. marca 2006, sp. zn. 15 Co 49/2006 v spojení s doplnčacím rozsudkom Krajského súdu v Banskej Bystrici zo 7. júna 2006, sp. zn. 15 Co 127/2006, takto

r o z h o d o l :

Najvyšší súd Slovenskej republiky

I. z r u š u j e výrok rozsudku Krajského súdu v Banskej Bystrici z 29. marca 2006 sp. zn. 15 Co 49/2006, ktorým

1/ bol rozsudok Okresného súdu Banská Bystrica z 21. marca 2005, č.k. 8 C 323/1995-390 zmenený tak, že žaloba o náhradu za bolesť od 234 394 Sk do 488 811 Sk sa zamieta,

2/ bol rozsudok Okresného súdu Banská Bystrica z 21. marca 2005, č.k. 8 C 323/1995-390 zmenený tak, že žaloba o náhradu za sťaženie spoločenského uplatnenia v rozsahu od 4 596 000 Sk do 8 343 000 Sk sa zamieta,

3/ bol rozsudok Okresného súdu Banská Bystrica z 21. marca 2005, č.k. 8 C 323/1995-390 zmenený vo výrokoch u o trovách prvostupňového konania.

II. z r u š u j e doplnčací rozsudok Krajského súdu v Banskej Bystrici zo 7. júna

2006, sp. zn. 15 Co 127/2006.

III. o d m i e t a dovolanie, pokiaľ smeruje proti výroku rozsudku Krajského súdu v Banskej Bystrici z 29. marca 2006, sp. zn. 15 Co 49/2006, ktorým bol rozsudok Okresného súdu Banská Bystrica z 21. marca 2005, č.k. 8 C 323/1995-390 zmenený tak, že

- 1/ žalovaný je povinný zaplatiť žalobkyni do 3 dní náhradu za bolesť vo výške 234 394 Sk,
- 2/ žalovaný je povinný zaplatiť žalobkyni do 3 dní náhradu za sťaženie spoločenského uplatnenia vo výške 4 596 000 Sk,
- 3/ žaloba sa vo zvyšku (náhrada za bolesť nad sumu 488 811 Sk a náhrada za sťaženie spoločenského uplatnenia nad sumu 8 343 000 Sk) zamietla.

Vec v rozsahu zrušenia vracia Krajskému súdu v Banskej Bystrici na ďalšie konanie.

O d ô v o d n e n i e :

Okresný súd Banská Bystrica rozsudkom z 21. marca 2005, č.k. 8 C 323/1995-390 zaviazal žalovaného zaplatiť žalobkyni z titulu odškodnenia za bolesť 488 811 Sk a z titulu odškodnenia za sťaženie spoločenského uplatnenia 8 343 000 Sk, všetko v lehote do 15 dní od právoplatnosti rozhodnutia. V prevyšujúcej časti čo do odškodnenia za bolesť a sťaženie spoločenského uplatnenia a úrokov z omeškania žalobu zamietol. Žalovaného zaviazal zaplatiť žalobkyni trovy právneho zastúpenia v sume 17 900 Sk na účet advokátky JUDr. D. v lehote do 3 dní od právoplatnosti rozhodnutia. Znalcovi MUDr. J., CSc. priznal náhradu trov 3 145 Sk a uctárni tamojšieho súdu uložil, aby priznané trovy zaplatila znalcovi zo štátnych prostriedkov v lehote do 3 dní od právoplatnosti rozhodnutia. Advokátovi JUDr. F. priznal trovy právneho zastúpenia vo výške 97 525 Sk a zároveň uložil uctárni tamojšieho súdu, aby advokátovi JUDr. F. zaplatila uvedené trovy zo štátnych prostriedkov v lehote do 3 dní od právoplatnosti rozsudku. Žalovanému uložil povinnosť zaplatiť na účet tamojšieho súdu súdny poplatok 200 000 Sk do 3 dní od právoplatnosti tohto rozhodnutia. Žalovaného zaviazal zaplatiť na účet tamojšieho súdu trovy štátu v sume 27 045 Sk z titulu nákladov na znalečné, trovy štátu v sume 3 145 Sk z titulu trov znalca a v sume 97 525 Sk z titulu trov právneho zastúpenia, všetko v lehote do 3 dní od právoplatnosti rozhodnutia. Vykonaným dokazovaním mal preukázané, že dňa 1. februára 1993 žalobkyňa ako

cestujúca v autobuse, ktorého vodičom bol zamestnanec žalovaného, pri dopravnej nehode zavinennej zamestnancom žalovaného utrpela mnohé zranenia. Z rozsudku Okresného súdu Galanta sp. zn. 1 T 112/93 na str. 2 vyplýva, že utrpela „obojsstrannú otvorenú zlomeninu predkolenia vľavo, otras mozgu, poúrazové poškodenie nervu predkolenia vľavo, otras hrudníka, tržno-hmoždné rany na tvári, lakti a ľavom kolene, zlomeniny zubov s trvalými následkami“. Tieto zranenia žalobkyne a ich rozsah boli potvrdené v tomto konaní predloženými lekáorskými správami. V dôsledku zranení sa žalobkyňa počnúc od 1. februára 1993 podrobila dlhodobej liečbe spojenej s dlhodobou práceneschopnosťou, v dôsledku poranení, utrpených pri dopravnej nehode má trvalé zdravotné následky a stala sa úplne invalidnou. Žalobkyňa rozhodnutím Národnej poisťovne č. 5354291280 zo dňa 22. novembra 1994 bol priznaný úplný invalidný dôchodok. Žalovaný pred podaním žaloby žalobkyňa vyplatil 60 000 Sk, ktorá suma pozostáva z titulu odškodnenia za bolesť 18 000 Sk, z odškodnenia za sťaženie spoločenského uplatnenia 42 000 Sk, vrátane zvýšenia základnej sumy odškodnenia podľa § 6 ods. 2 vyhl. č. 32/1965 Zb.

Z predložených lekáorských správ a znaleckých posudkov súd mal preukázané, že život žalobkyne je v dôsledku traumy z prežitého úrazu a trvalých následkov z úrazu mimoriadne poznačený a jej možnosti vo všetkých oblastiach života, a to v osobnom uplatnení, v sexuálnom živote, v partnerskom živote, v rodičovstve, v oblasti výchovy a starostlivosti o dieťa, v pracovnom živote, sú po úraze oproti jej predchádzajúcim možnostiam mimoriadne obmedzené, a preto sú dané dôvody pre ďalšie zvýšenie odškodnenia podľa § 7 ods. 3 vyhl. č. 32/1965 Zb., nie však v takom rozsahu, akého sa v konaní domáhala. Vzhľadom na zložitosť problematiky pri určovaní príčinnej súvislosti medzi úrazovým dejom a diagnózou a následným bodovým hodnotením utrpenej bolesti a zníženia spoločenského uplatnenia žalobkyne došlo zo strany lekárov, aj znalcov v niektorých prípadoch k rozdielnym stanoviskám a hodnoteniam utrpenej bolesti aj zníženia spoločenského uplatnenia. Súd prvého stupňa považoval za rozhodujúci psychiatrický znalecký posudok MUDr. A., závery ktorého akceptovali všetci odborníci, vo svojich posudkoch sa odvolávali naň, jeho závery nespochybnili ani účastníci konania, lebo v konaní bolo preukázané, že práve zdravotný stav žalobkyne v tejto oblasti mal a má rozhodujúci vplyv jednak na jej individuálne prežívanie bolesti, ale aj na kvalitu jej života po úraze a priamy vplyv na jej objektívne spoločenské uplatnenie sa.

Pri určení výšky odškodnenia súd vychádzal zo znaleckého posudku znaleckého ústavu

Martinskej fakultnej nemocnice, úlohou ktorého bolo odlíšiť zmeny charakteru trvalých následkov vzniknuté ako následok úrazu od fyziologických zmien podmienených starnutím žalobkyne k marcu 1998 a pritom vziať do úvahy už podané znalecké posudky. Podľa tohto posudku základné bodové hodnotenia bolo určené 1/ pri bolestnom vo výške 1126,25 bodov, ktoré podľa doporučenia znalca zvýšil o polovicu podľa ods. 6 bod b/ Zásad pre hodnotenie, ktoré tvoria prílohu vyhl. č. 32/1965 Zb., t.j. spolu 1689,37 bodov, 2/ za sťaženie spoločenského uplatnenia podľa § 6 ods. 1 vyhl. č. 32/1965 Zb. 3890 bodov a znalec odporučil zvýšenie o 1700 bodov (pol. 251 – 253), t.j. 5590 bodov. Pri posúdení primeranosti odškodnenia za vytrpenú bolesť súd prvého stupňa dospel k záveru, že hodnotenie odškodnenia za bolesť vykonané podľa uvedeného ustanovenia nepostačuje na primerané zmiernenie následkov. Dôvody pre zvýšenie odškodnenia videl v trvalom organickom poškodení psychiky žalobkyne, čo malo nepochybne vplyv na intenzitu prežívania utrpanej bolesti, z ktorého dôvodu zvýšil odškodnenie za bolesť nad rámec ohodnotenia lekárom v rozsahu 10 násobku základného bodového hodnotenia.

Súd sa stotožnil s názormi znalcov, že pre spoločenské uplatnenie žalobkyne po úraze je viac rozhodujúci a určujúci jej duševný stav a menej rozhodujúci je jej fyzický stav, čo potvrdil vo svojej výpovedi koordinátor ústavného znaleckého MUDr. J., CSc., ktorý uviedol, že spoločenské uplatnenie žalobkyne závisí od jej individuálneho psychického postoja ku svojej životnej situácii a že žalobkyňa nie je natoľko handicapovaná, aby sa nemohla uchádzať o žiadnu prácu. Z psychiatrického znaleckého posudku mal preukázané, že u žalobkyne v dôsledku úrazu došlo k závažnému organickému poškodeniu jej psychického stavu, ktoré má negatívny dopad na všetky oblasti jej života, a vzhľadom na toto organické poškodenie psychického stavu spôsobené úrazom, má žalobkyňa podstatne sťažené spoločenské uplatnenie. Žalobkyňa má výrazne obmedzenú mobilitu, činnosť pohybového ústrojenstva, má bolesti pri základných úkonoch, okrem toho prežíva bolesť nielen fyzickú, ale aj duševnú, ktorá je nemerateľná a neporovnateľná. Žalobkyňa sa v relatívne mladom veku, v tzv. najlepších rokoch života ako žena musí vyrovnávať aj s porušením celkového vzhľadu tela. Pretože v dôsledku úrazu došlo práve k trvalému a závažnému poškodeniu psychického stavu žalobkyne, je z tohto dôvodu sťaženie spoločenského uplatnenia žalobkyne mimoriadne veľké a dotýka sa všetkých oblastí jej života. Po zohľadnení uvedených skutočností súd za primerané odškodnenie žalobkyne z titulu sťaženia jej spoločenského uplatnenia považoval 50-násobné zvýšenie základného bodového hodnotenia.

Pri určení hodnoty 1 bodu pre vyčíslenie odškodnenia súd aplikoval vyhl. č. 47/1995 Z.z., keď z predložených lekárskeho správ mal preukázané, že pôvodné lekárske hodnotenia boli ešte vzhľadom na ďalšie vykonané zákroky doplnené, naposledy 22. mája 1995, teda po nadobudnutí účinnosti vyhl. č. 47/1995 Z.z. (1. apríla 1995), ktorá určuje hodnotu jedného bodu vo výške 30 Sk (§ 7 ods. 1 cit. vyhl.).

Na základe uvedeného výšku bolestného vyčíslil sumou 506 811 Sk (bolestné - 1689,37 bodov x 30 Sk x 10 = 506 811 Sk) a po odpočítaní už vyplatenej sumy 18 000 Sk, žalobkyni priznal titulom odškodnenia za bolesť 488 811 Sk. Odškodnenie za sťaženie spoločenského uplatnenia vyčíslil sumou 8 385 000 (5590 bodov x 30 Sk x 50 = 8 385 000 Sk) a po odpočítaní zaplatenej sumy 42 000 Sk, celkovú výšku náhrady za sťaženia spoločenského uplatnenia určil sumou 8 343 000 Sk.

Žalobu na zvýšenie odškodnenia z titulu vytrpenej bolesti a z titulu sťaženia spoločenského uplatnenia v prevyšujúcich častiach zamietol (t.j. nad priznané sumy do výšky 200-násobku bodového ohodnotenia bolestného a 300-násobku bodového ohodnotenia sťaženia spoločenského uplatnenia), keďže žalobou pôvodne požadované 20-násobné zvýšenie z titulu utrpenej bolesti a neskôr žalobkyňou uplatňované 200-násobné zvýšenie (podaním zo 7. októbra 1998 na č.l. 212 spisu), považoval vzhľadom na výsledky dokazovania a doterajšiu súdnu prax za neprimerane vysoké, ktoré by bolo v rozpore s platnou právnou úpravou. V prípade odškodnenia za sťaženie spoločenského uplatnenia sa žalobkyňa pôvodne domáhala 30-násobného zvýšenia bodového ohodnotenia a podaním zo 7. októbra 1998 uplatnila zvýšenie na 300-násobok zvýšenia odškodnenia. Keďže za primerané odškodnenie súd považoval 50-násobné zvýšenie, žalobu v prevyšujúcej časti zamietol. Súd zamietol žalobu aj v časti úrokov z omeškania z dôvodu, že žalovaný sa nedostal so zaplatením odškodnenia do omeškania. Obe strany v konaní akceptovali, že žalobkyni pred podaním žaloby bolo zaplatených 60 000 Sk z titulu odškodnenia z oboch uplatnených nárokov, aj vrátane zvýšenia podľa § 6 vyhl. č. 32/1965 Zb. Keďže zvýšenie podľa § 7 ods. 3 tejto vyhlášky môže vykonať iba súd, povinnosť žalovaného zaplatiť vzniká až rozhodnutím súdu. Rozhodnutie o trovách konania odôvodnil § 142 ods. 3 O.s.p.; o náhrade trov štátu rozhodol podľa § 148 ods. 1 O.s.p. a o povinnosti žalovaného zaplatiť súdny poplatok za žalobu podľa § 2 ods. 2 zák. č. 71/1992 Zb., keďže žalobkyňa je podľa § 4 ods. 1 písm. ch/ tohto zákona oslobodená od súdnych poplatkov.

Krajský súd v Banskej Bystrici na odvolanie všetkých účastníkov rozsudkom z 29. marca 2006 sp. zn. 15 Co 49/2006 rozsudok okresného súdu v časti o povinnosti žalovaného zaplatiť žalobkyni trovy právneho zastúpenia 17 900 Sk na účet advokátky JUDr. D., o priznaní odmeny znalcovi MUDr. J. 3 145 Sk, o povinnosti učtárne okresného súdu poukázať sumu 3 145 Sk znalcovi, o povinnosti žalovaného zaplatiť na účet okresného súdu súdny poplatok 200 000 Sk potvrdil. V ďalšej časti rozsudok okresného súdu zmenil tak, že žalovaného zaviazal zaplatiť žalobkyni z titulu odškodnenia za bolesť 234 394 Sk a z titulu odškodnenia za sťaženie spoločenského uplatnenia 4 596 000 Sk, všetko v lehote 15 dní od právoplatnosti tohto rozhodnutia; v prevyšujúcej časti žalobu zamietol. V časti o priznaní náhrady trov právneho zastúpenia advokátovi JUDr. F. rozsudok zmenil tak, že uvedenému advokátovi priznal trovy právneho zastúpenia za prvostupňové konanie v sume 72 029,50 Sk. Ďalej uložil učtárni Okresného súdu Banská Bystrica povinnosť vyplatiť JUDr. F. priznané trovy v sume 72 029,50 Sk zo štátnych prostriedkov v lehote 3 dní od právoplatnosti tohto rozhodnutia. V časti o povinnosti žalovaného zaplatiť na účet okresného súdu trovy štátu zmenil rozsudok okresného súdu tak, že žalovanému uložil povinnosť zaplatiť trovy štátu v sume 138 553,50 Sk v lehote do 3 dní od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

Krajský súd v Banskej Bystrici doplnčiacim rozsudkom zo 7. júna 2006, sp. zn. 15 Co 127/2006 priznal advokátovi JUDr. F. trovy právneho zastúpenia žalobkyne za odvolacie konanie v sume 51 164 Sk. Upravil učtáreň Krajského súdu v Banskej Bystrici, aby advokátovi JUDr. F. vyplatila titulom trov právneho zastúpenia v odvolacom konaní sumu 51 164 Sk zo štátnych prostriedkov v lehote 15 dní od právoplatnosti tohto rozhodnutia. Žalovanému uložil povinnosť nahradiť Slovenskej republike na trovách odvolacieho konania sumu 51 164 Sk, ktorú je povinný zaplatiť na účet Krajského súdu v Banskej Bystrici v lehote 15 dní od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

Krajský súd vec preskúmal v rozsahu odvolaní účastníkov (§ 212 ods. 1 O.s.p.) a po doplnení dokazovania doplnkom znaleckého posudku Martinskej fakultnej nemocnice napadnutý rozsudok zmenil podľa § 220 O.s.p. tak, ako je uvedené vo výroku jeho rozsudku. Podľa doplnku tohto posudku vypracovaného MUDr. J., CSc. (po zrušení znaleckého ústavu Martinskej fakultnej nemocnice, ktorá bola spracovateľom pôvodného znaleckého posudku), účelom ktorého bola konkretizácia jednotlivých položiek podľa sadziieb uvedených v prílohe vyhl. č. 32/1965 Zb. a uvedenie časových údajov, kedy k jednotlivým poškodeniam zdravia došlo, bol určený základný počet bodov bolestného na 1121,75 bodov, v čom sú obodované

všetky položky, u ktorých bol preukázaný kauzálny vzťah s predmetným úrazom. U žalobkyne išlo o združené poranenia, ktoré boli diagnostikované po úraze počas prvej a druhej hospitalizácie, teda do 5. mája 1993, kedy bola prepustená do domáceho ošetrovania. Podľa znaleckého posudku nebolo možné akceptovať tie následky, ktoré boli následné a vyžiadané žalobkyňou na riešenie kozmetických problémov. Pri obodovaní bolesti sa vychádzalo len z takých porúch zdravia dokumentovaných v prvotných lekárskejších záznamoch po úraze (v zdravotnej dokumentácii neboli záznamy o úraze skeletu hrudníka, nedošlo k poškodeniu štruktúry väzov, vnútrohrudných a intraspínálnych orgánov, nebola porušená brušná stena, nebola dokumentovaná zlomenina nosa). U žalobkyne išlo len o jednu operáciu, pretože 1. februára 1993 nešlo o operáciu, ale bolo vykonané len primárne ošetrovanie bez operovania. Krajský súd tak pri určení výšky odškodnenia za bolesť vychádzal zo zmeneného základného počtu bodov 1121,75. Vzhľadom na závery doplnku znaleckého posudku, z ktorého vyplýva, že bolesti odškodňované u žalobkyne vznikli bezprostredne po úraze, resp. v časovom období niekoľkých mesiacov po úraze, s výnimkou zlomeniny klenby lebečnej s vpáčením úlomkov (52,5 bodu), ktorá bola diagnostikovaná až 27. februára 1996 CT vyšetrením (podľa názoru súdu aj keď toto poškodenie zdravia bolo zistené po účinnosti vyhl. č. 47/1995 Z.z., bolesti spojené s touto zlomeninou pociťovala žalobkyňa v čase bezprostredne po úraze), pri určení hodnoty jedného bodu na rozdiel od súdu prvého stupňa vychádzal z predošlej právnej úpravy (č.l. II vyhl. č. 47/1995 Z.z.), kedy podľa § 7 ods. 1 vyhl. č. 32/1965 Zb. bola výška odškodnenia za bolesť určená sumou 15 Sk za jeden bod.

Odvolačí súd zhodne s názorom súdu prvého stupňa dospel k záveru, že existujú dôvody hodné osobitného zreteľa podľa § 7 ods. 3 vyhl. č. 32/1965 Zb. na zvýšenie odškodnenia za bolesť i nad sumu ustanovenú v § 7 ods. 2 cit. vyhlášky, ale zvýšenie odškodnenia za bolesť na 10-násobok bodového ohodnotenia nepovažoval za primerané intenzite bolestí vytrpených žalobkyňou. Za dôvodné a primerané okolnostiam prípadu považoval zvýšenie odškodnenia bolestného na 15-násobok základného počtu bodov. Odvolací súd vychádzal z doplnku znaleckého posudku vypracovaného MUDr. D., Csc. v priebehu odvolacieho konania, podľa ktorého žalobkyňa utrpela poranenia silno bolestivé. Aj keď po nehode 1. februára 1993 nebola operovaná, došlo k ošetrovaniu zatvorenou repozíciou v celkovej anestézii, čo predstavuje bolestivejší a náročnejší spôsob liečby, išlo o komplikované zlomeniny ľavého a pravého predkolenia a aj keď kosti boli zlomené na viacerých miestach, možno ich hodnotiť ako jednu zlomeninu na každej nohe. Ďalej odvolací súd vzal zreteľ na pridružené poúrazové komplikácie – zápal pohrudnice a prihliadol k tomu,

že po úraze bola žalobkyňa pripútaná na lôžko, len postupne dochádzalo k rehabilitácii na lôžku, neskôr chôdzou za podpory inej osoby, resp. ortopedických pomôcok. Za tejto situácie žalobkyňa dlhšiu dobu nemohla vykonávať štandardným spôsobom najzákladnejšie ľudské potreby, bola odkázaná v nepohodlí zdravotníckeho zariadenia na pomoc personálu, resp. iných osôb, boli u nej indikované lieky proti bolesti. Vzhľadom na opakované operačné zákroky vykonávané v celkovej i lokálnej anestézii (dve operácie v celkovej anestézii 11. februára 1993, 30. júla 1993, ošetrovanie v anestézii 1. februára 1993, resekcia zubov v lokálnej anestézii) je dôvodné a primerané okolnostiam prípadu zvýšenie základného bodového ohodnotenia na 15-násobok, čo predstavuje pri základnom bodovom ohodnotení bolestného 1121,75 bodu po 15 Sk a 15-násobnom zvýšení, celkom odškodnenie za bolesť 252 394 Sk. Po zohľadnení už zaplatených 18 000 Sk, náhrada bolestného činí podľa výpočtu krajského súdu 234 394 Sk. Pokiaľ sa žalobkyňa domáhala priznania náhrady bolestného vo väčšom rozsahu, nepovažoval žalobu v tejto časti za opodstatnenú, preto ju vo zvyšku zamietol.

Pri rozhodovaní o priznaní mimoriadneho zvýšenia náhrady za sťaženie spoločenského uplatnenia odvolací súd vzhľadom na zistené predpoklady sťaženia spoločenského uplatnenia považoval konkrétnym okolnostiam danej veci za primerané zvýšenie základného bodového ohodnotenia sťaženia spoločenského uplatnenia na 40-násobok základného bodového ohodnotenia. Vychádzajúc zo znaleckého (psychiatrického) posudku znalca MUDr. A., s ktorým sa stotožnil aj znalecký posudok Martinskej fakultnej nemocnice, odvolací súd vzal zreteľ na celkové sťaženie zdravotnej pohody žalobkyne, t.j. obmedzenie predpokladov pre výkon práce, športovej, rekreačnej činnosti, ďalšie uplatnenie v živote a spoločnosti. U žalobkyne na poprednom mieste v hierarchii hodnôt bolo: úspešnosť v zamestnaní, napredovanie, seberealizácia s možnosťou postupu, sebestačnosť, nezávislosť, starostlivosť o syna a takisto dôraz na vzhľad, celkovú prezentáciu. Úrazovým dejom došlo u nej k rozvoju pseudoneurastenickej symptomatiky, ktorá je čiastočne na organickej báze a ďalšia symptomatika vyplýva z funkčných zmien centrálného nervového systému, ako aj poúrazových osobnostných zmien v dôsledku organického poškodenia mozgových buniek a v dôsledku prežitej psychotraumatizácie. Výsledný klinický obraz v oblasti psychopatológie sa u žalobkyne po odstupe štyroch rokov od úrazu podstatne nezlepšuje, naopak v niektorých aspektoch javí určitú progresiu aj po dlhodobej odbornej liečbe, pričom znalec MUDr. A. poškodenie žalobkyne v jej spoločenskom sebauplatnení označil za celkom výnimočné. Došlo u nej k trvalému zníženiu adaptácie na prostredie, k zníženej výkonnosti a odolnosti voči

zát'aži, k celkovo trvajúcej destabilizácii osobnosti, čo podmieňuje celkové zníženie výkonnosti aj v oblasti intelektových funkcií, ktoré sú pri súčasnej funkčnej poruche mimoriadne intenzívne subjektívne pociťované. Žalobkyňa bola po úraze vyradená z pracovného pôsobenia. Pred úrazom naposledy pracovala ako vedúca odboru na Ministerstve vnútra SR, bola držiteľkou živnostenského oprávnenia na sprostredkovateľskú činnosť a poradenskú činnosť v oblasti požiarnej bezpečnosti. Po úraze bola uznaná za invalidnú a od 31. októbra 1994 jej bol priznaný invalidný dôchodok, ktorý bol postupne zvyšovaný pre bezvládnosť, spočiatku čiastočnú, neskôr prevažnú. Žalobkyňa je považovaná za občana s ťažkým zdravotným postihnutím, opakovanými rozhodnutiami správnych orgánov jej bol priznávaný peňažný príspevok na osobnú asistenciu podľa zákona o sociálnej pomoci. Odvolací súd vzhľadom na pochybenie súdu prvého stupňa, ktorý duplicitne zohľadnil položky č. 251, 253, vychádzal pri určení počtu bodov z doplnku znaleckého posudku (3865 bodov). Rozhodnutie súdu prvého stupňa považoval za správne, pokiaľ určil hodnotu 1 bodu sumou 30 Sk podľa vyhl. č. 47/1995 Z.z., keďže k ustáleniu zdravotného stavu žalobkyne došlo už za účinnosti tejto vyhlášky. Pri základnom počte bodov odškodnenia za sťažené spoločenské uplatnenie 3865 bodov po 30 Sk a pri mimoriadnom zvýšení tejto časti odškodnenia, predstavuje 40-násobok základného bodového hodnotenia 4 638 000 Sk (3865 x 30 x 40). Po odpočítaní plnenia z tohto titulu poskytnutého vedľajším účastníkom 42 000 Sk, žalobu považoval za dôvodnú vo výške 4 596 000 Sk a vo zvyšku žalobu zamietol. O náhrade trov konania rozhodol podľa § 224 ods. 2 O.s.p. v spojení s § 142 ods. 3 Os.p., o náhrade trov štátu podľa § 148 ods. 1 O.s.p.

Proti tomuto rozsudku krajského súdu v zmeňujúcej časti podala žalobkyňa dovolanie, prípustnosť ktorého odôvodnila § 238 ods. 1 O.s.p a jeho dôvodnosť § 241 ods. 2 písm. b/, c/ O.s.p. V merite veci nesúhlasila s výškou priznanej náhrady za bolesť a sťaženie spoločenského uplatnenia, ktoré považovala za neprimerane nízke. Namietala, že súdy oboch stupňov nesprávne založili svoje rozhodnutia na takom odbornom posudku, ktorý za primárne považoval psychiatrické nálezy. Bola toho názoru, že primárne sú neurologické nálezy, ktoré vychádzajú z postihnutia centrálného nervového systému. Podľa znaleckého posudku znalca z odboru psychiatrie MUDr. S. došlo u nej k rozvoju pseudonuerastenickej symptomatiky, ktorá je čiastočne na organickej báze a ďalšia symptomatika vyplýva z funkčných zmien centrálného nervového systému ako aj pórakových osobnostných zmien v dôsledku organického poškodenia mozgových buniek a v dôsledku prežitej psychotraumatizácie. Trvala na tom, že psychiatrické nálezy neboli primárnou príčinou rozsiahleho poškodenia zdravia,

lebo to boli neurologické nálezy a poškodenia, a až v dôsledku uvedomenia si a prežívania takéhoto stavu začali postupne vznikať psychiatrické poruchy a postihnutia. Namietala, že odvolací súd si nepovšimol rozšírenia jej pôvodnej žaloby v podaní z 29. septembra 1998, doručené súdu 7. októbra 1998, pokiaľ ide o zvýšenie bolestného na 200-násobok a za sťaženie spoločenského uplatnenia na 300-násobok. Hoci znalcovi MUDr. D. odovzdala cca 400 strán zdravotnej dokumentácie týkajúcej sa jej neurologického poškodenia, túto skutočnosť neakceptoval (čo aj sám potvrdil) z dôvodu, že vychádzal len z prvotnej zdravotnej dokumentácie tesne po úraze a týmto postupom sa vlastne neoboznámil s priebehom a vývojom celého radu poškodení jej zdravia, čo malo za následok hodnotenie uplatnených nárokov v rozpore so zákonným predpisom pre ohodnotenie bolestného a sťaženia spoločenského uplatnenia. V tejto súvislosti poukázala na výpoveď znalca na odvolacom pojednávaní, kde sám uviedol, že nebodoval jednotlivé čiastkové ošetrenia (operačné zákroky), lebo tieto nemohol obodovať a tiež potvrdil, že neakceptoval ani následky následné po úraze (v priebehu 13 rokov), ktorý postup je v rozpore s § 2, 3 ods. 2 vyhl. č. 32/1965 Zb. Pri posudzovaní násobku bolestného aj sťaženia spoločenského uplatnenia odvolací súd sa mal dôsledne zaoberať otázkou jej uplatnenia v spoločenskom živote vo vzťahu k jej osobe, odbornému rastu, záujmom a všetkým otázkam spoločenského uplatnenia, ktoré majú výrazný a priamy význam pri odôvodnení primeranosti následkov. V tejto súvislosti poukázala na znalecký posudok znalca MUDr. S., zistenia ktorého prevzal aj odvolací súd, ktorý uviedol, že „poškodenie žalobkyne v jej spoločenskom sebauplatnení je celkom výnimočné, pričom pri bolestnom zvýraznil, že bolesti boli u nej mimoriadne intenzívne subjektívne pociťované“. Ďalej tvrdila, že k ustáleniu jej zdravotného stavu vo vzťahu k sťaženiu spoločenského uplatnenia nedošlo v rokoch 2002-2003, ale v roku 2005, z ktorej skutočnosti bolo potrebné vychádzať aj pri odškodnení sťaženia spoločenského uplatnenia. Znalec MUDr. D. vo svojom doplnujúcom znaleckom posudku nevezal zreteľ na celý rad poškodení z oblasti neurológie, stomatológie, urológie, gynekológie, preto žiadala preskúmať zákonnosť doplnku znaleckého posudku v dovolacom konaní, lebo tento doplnok bol vypracovaný 30. novembra 2005 a MUDr. D. bol za znalca ustanovený odvolacím súdom 9. decembra 2005, pričom sľub znalca zložil až 19. januára 2006. Z uvedených dôvodov žiadala rozsudok krajského súdu v napadnutej časti zrušiť a vec mu vrátiť na ďalšie konanie.

Žalovaný a vedľajšia účastníčka sa k dovolaniu žalobkyne nevyjadrili.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 10a ods. 1 O.s.p.) po zistení, že

dovolanie podala včas účastníčka konania (§ 240 ods. 1 O.s.p.), ktorá je zastúpená advokátom (§ 241 ods. 1 O.s.p.), pristúpil najskôr k riešeniu otázky, či dovolanie smeruje proti výroku rozhodnutia, ktorý možno napadnúť týmto opravným prostriedkom.

Dovolaním možno napadnúť právoplatné rozhodnutie odvolacieho súdu, pokiaľ to zákon pripúšťa (§ 236 ods. 1 O.s.p.).

Dovolanie, či už smeruje proti rozsudku alebo proti uzneseniu, je vždy procesne prípustné, ak v konaní došlo k niektorej z procesných väd, ktoré sú taxatívne vymenované v § 237 a/ - g/ O.s.p. Ak je konanie postihnuté niektorou z väd vymenovaných v § 237 O.s.p., možno dovolaním napadnúť aj rozhodnutia vo veciach, v ktorých je inak tento opravný prostriedok neprípustný. V dovolaní žalobkyne nie je namietaná procesná vada takejto povahy a jej existencia v dovolacom konaní nevyšla najavo. Prípustnosť dovolania žalobkyne preto z § 237 O.s.p. nevyplýva.

V prejednávanej veci odvolací súd rozhodol rozsudkom. V zmysle ustanovenia § 238 O.s.p. platí, že dovolanie proti rozsudku je prípustné vtedy, keď je ním napadnutý zmeňujúci rozsudok (§ 238 ods. 1 O.s.p.) alebo rozsudok, v ktorom sa odvolací súd odchyľil od právneho názoru odvolacieho súdu vysloveného v tejto veci (§ 238 ods. 2 O.s.p.). Dovolanie je prípustné aj proti potvrdzujúcemu rozsudku odvolacieho súdu, ale len vtedy, ak odvolací súd vo výroku rozsudku vyslovil, že je dovolanie prípustné, pretože po právnej stránke ide o rozhodnutie zásadného významu (§ 238 ods. 3 O.s.p.).

Z obsahu dovolania žalobkyne vyplýva, že dovolaním napadla rozsudok krajského súdu „v časti v ktorej zmenil rozsudok súdu prvého stupňa“, t.j. vo výrokoch, ktorými zmenil rozsudok okresného súdu tak, že žalovaného zaviazal zaplatiť žalobkyni z titulu odškodnenia za bolesť 234 394 Sk a z titulu odškodnenia za sťaženie spoločenského uplatnenia 4 596 000 Sk a vo zvyšku žalobu zamietol. Zmenený bol rozsudok súdu prvého stupňa aj vo výroku o priznaní trov právneho zastúpenia advokátovi JUDr. V. (ktorý bol žalobkyni ustanovený podľa § 30 O.s.p.) tak, že zmenil pôvodne priznanú výšku tejto náhrady a uložil učtárni Okresného súdu Banská Bystrica zaplatiť priznané trovy. V týchto častiach považuje dovolateľka rozsudok krajského súdu za nesprávny.

Žalobkyňa v dovolaní uviedla, že opravný prostriedok podáva podľa § 238 ods. 1

O.s.p., podľa tohto ustanovenia prípustnosť dovolania je založená na rozdielnosti rozsudku odvolacieho súdu a rozsudku súdu prvého stupňa. O rozdielne rozsudky ide vtedy, ak okolnosti významné pre rozhodnutie veci posúdili oba sudy rozdielne, v dôsledku čoho odlišne určili alebo deklarovali práva a povinnosti účastníkov. Pre posúdenie, či ide o zmeňujúci rozsudok odvolacieho súdu nie je významné formálne hľadisko, ale vždy obsahové hľadisko, teda, či sudy práva a povinnosti účastníkov v danom právnom vzťahu posúdili odlišne.

V danom prípade súd prvého stupňa priznal žalobkyni náhradu za bolesť vo výške 488 811 Sk a vo zvyšku žalobu o túto náhradu zamietol (t.j. v peňažnom vyjadrení v rozsahu nad 488 811 Sk – do výšky požadovaného 200 násobku bodového ohodnotenia, ktorý nebol špecifikovaný), ďalej náhradu za sťaženie spoločenského uplatnenia vo výške 8 343 000 Sk a vo zvyšku žalobu o túto náhradu zamietol (t.j. v peňažnom vyjadrení v rozsahu nad 8 343 000 Sk – do výšky 300 násobku bodového ohodnotenia tejto náhrady). Pokiaľ odvolací súd rozhodnutie súdu prvého stupňa „zmenil“ tak, že žalobkyni priznal náhradu za vytrpenú bolesť 234 394 Sk a vo zvyšku žalobu o túto náhradu zamietol, je jeho rozsudok po stránke obsahovej a/ potvrdzujúci v rozsahu od 0 Sk do 234 394 Sk a tiež nad 488 811 Sk do výšky 200 násobku bodového ohodnotenia (v ktorom sudy oboch stupňov rozhodli rovnako - žalobu zamietli), b/ zmeňujúci v rozsahu od 234 394 Sk do 488 811 Sk (v ktorom sú rozhodnutia súdov odlišné). Obdobne platí, že pokiaľ odvolací súd rozhodnutie súdu prvého stupňa „zmenil“ tak, že žalobkyni priznal náhradu za sťaženie spoločenského uplatnenia 4 596 000 Sk a vo zvyšku žalobu o túto náhradu zamietol, je jeho rozsudok po stránke obsahovej a/ potvrdzujúci v rozsahu od 0 Sk do 4 596 000 Sk a tiež od 8 343 000 Sk do výšky 300 násobku bodového ohodnotenia (oba sudy v tomto rozsahu rozhodli rovnako, keď žalobu zamietli), b/ zmeňujúci v rozsahu od 4 596 000 Sk do 8 343 000 Sk (v tomto rozsahu sú rozhodnutia súdov odlišné). Najvyšší súd Slovenskej republiky v danom prípade mohol posudzovať opodstatnenosť dovolateľkou uplatneného dovolacieho dôvodu len vo vzťahu k tým výrokom rozsudku odvolacieho súdu, v ktorých išlo o zmenu rozsudku súdu prvého stupňa po stránke obsahovej (t.j. časti výrokov označené vyššie písmenami b/), lebo len proti ním je dovolanie žalobkyne procesne prípustné v zmysle § 238 ods. 1 O.s.p. To znamená, že dovolací súd mohol preskúmať správnosť rozhodnutia odvolacieho súdu len vo výroku, ktorým odvolací súd znížil súdom prvého stupňa priznanú náhradu za bolesť zo sumy 488 811 Sk na sumu 234 394 Sk a náhradu za sťaženie spoločenského uplatnenia zo sumy 8 343 000 Sk na sumu 4 596 000 Sk.

Dovolanie žalobkyne vo zvyšnej časti smeruje proti rozsudku (jeho výrokom), ktorý nevykazuje znaky rozsudku, proti ktorému je dovolanie prípustné, preto Najvyšší súd Slovenskej republiky dovolanie žalobkyne v procesne neprípustnej časti bez ďalšieho odmietol podľa § 243b ods. 4 O.s.p. v spojení s § 218 ods. 1 písm. c/ O.s.p. ako dovolanie smerujúce proti rozhodnutiu (výrokom), proti ktorému je neprípustné [t.j. dovolanie, pokiaľ smeruje proti výroku rozsudku Krajského súdu v Banskej Bystrici z 29. marca 2006, sp. zn. 15 Co 49/2006, ktorým bol rozsudok Okresného súdu Banská Bystrica z 21. marca 2005, č.k. 8 C 323/1995-390 zmenený tak, že 1/ žalovaný je povinný zaplatiť žalobkyni do 3 dní náhradu za bolesť vo výške 234 394 Sk, 2/ žalovaný je povinný zaplatiť žalobkyni do 3 dní náhradu za sťaženie spoločenského uplatnenia vo výške 4 596 000 Sk, 3/ žaloba sa vo zvyšku (náhrada za bolesť nad sumu 488 811 Sk a náhrada za sťaženie spoločenského uplatnenia nad sumu 8 343 000 Sk) zamietaj].

V zmysle § 241 ods. 2 O.s.p. môže byť dovolanie podané iba z dôvodov, že a/ v konaní došlo k vadám uvedeným v § 237 O.s.p., b/ konanie je postihnuté inou vadou, ktorá mala za následok nesprávne rozhodnutie vo veci, c/ rozhodnutie spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci. Dovolací súd je viazaný nielen rozsahom dovolania, ale i v dovolaní uplatnenými dôvodmi. Obligatórne (§ 242 ods. 1 O.s.p.) sa zaoberá procesnými vadami uvedenými v § 237 O.s.p. a tiež tzv. inými vadami konania, pokiaľ mali za následok nesprávne rozhodnutie vo veci. Dovolacie dôvody pritom neposudzuje podľa toho, ako ich dovolateľ označil, ale podľa obsahu tohto opravného prostriedku.

Dovolaiteľka v dovolaní uplatnila dovolací dôvod v zmysle § 241 ods. 2 písm. c/ O.s.p. z dôvodu, že napadnuté zmeňujúce výroky rozsudku odvolacieho súdu spočívajú na nesprávnom právnom posúdení veci. Z procesne prípustnej časti dovolania vyplýva, že dovolateľka považuje rozhodnutie odvolacieho súdu za založené na nesprávnych právnych záveroch z hľadiska zníženia náhrad priznaných súdom prvého stupňa.

Právnym posúdením je činnosť súdu, pri ktorej zo skutkových zistení vyvodzuje právne závery a na zistený skutkový stav aplikuje konkrétnu právnu normu. Nesprávne právne posúdenie je chybnou aplikáciou práva na zistený skutkový stav; dochádza k nej vtedy, ak súd nepoužil správny (náležitý) právny predpis alebo ak síce aplikoval správny právny predpis, nesprávne ho ale interpretoval alebo ak zo správnych skutkových záverov vyvodil nesprávne právne závery.

Pokiaľ ide o námietku žalobkyne, že súdy nesprávne založili svoje rozhodnutie na odbornom posudku, ktorý za primárne určoval psychiatrické nálezy, pričom podľa nej za primárne treba považovať neurologické nálezy vychádzajúce z postihnutia centrálného nervového systému, z obsahu jej dovolania (viď § 41 ods. 2 O.s.p.) je zrejmé, že nesúhlasí s logickými úvahami a skutkovými závermi súdov nižších stupňov a s vyhodnotením zistených skutkových okolností súdmi. Z uvedeného vyplýva, že žalobkyňa namieta nesprávnosť hodnotenia dôkazov (znaleckých posudkov) odvolacím súdom. Treba však uviesť, že táto nesprávnosť nie je relevantným dovolacím dôvodom (viď § 241 ods. 2 O.s.p.). Účelom dovolacieho konania nie je prehodnocovanie úvah, ktorými sa riadili súdy nižších stupňov pri hodnotení dôkazov. Dovolací súd nemôže inak hodnotiť doterajšie dôkazy aj preto, že sám nemôže vykonávať dokazovanie (viď § 243a ods. 2 O.s.p.), ktorým by si vytvoril podklady pre prehodnotenie skutkových zistení súdov nižších stupňov. Z týchto dôvodov dospel dovolací súd k záveru, že vo vzťahu k určeniu primárneho poškodenia zdravia dovolateľky a jeho vplyvu na jej zdravotný stav, nie je dovolanie podložené prípustným dovolacím dôvodom.

K otázke primeranosti náhrady za bolesť a sťaženie spoločenského uplatnenia dovolací súd uvádza, že náhrada za bolesť a náhrada za sťaženie spoločenského uplatnenia sú dve relatívne samostatné zložky náhrady škody na zdraví, i keď sú vo vyhl. č. 32/1965 Zb., ktorú treba na daný prípad aplikovať (§ 11 ods. 1 zák. č. 437/2004 Z.z. o náhrade za bolesť a o náhrade za sťaženie spoločenského uplatnenia), upravené spoločne. Táto vyhláška upravuje zvlášť podmienky, za ktorých sa poskytuje odškodnenie za bolesť a zvlášť podmienky pre odškodnenie sťaženia spoločenského uplatnenia, zvýšenie odškodnenia u oboch nárokov treba posudzovať osobitne. Súdy oboch nižších stupňov dospeli k zhodnému názoru, že v prejednávanej veci sú dané dôvody pre mimoriadne zvýšenie tak náhrady za bolesť, ako aj náhrady za sťaženie spoločenského uplatnenia (§ 7 ods. 3 vyhl. č. 32/1965 Zb.).

Pokiaľ ide o odškodnenie bolestného, súd prvého stupňa vychádzal zo základného počtu bodov určených znaleckým posudkom Martinskej fakultnej nemocnice vo výške 1126,25 bodov zvýšeného o polovicu podľa časti A ods. 6 bodu b/ Zásad pre hodnotenie, ktoré tvoria prílohu vyhl. č. 32/1965 Zb., celkom 1689,38 bodov a považoval za primerané okolnostiam prípadu 10 násobné zvýšenie tohto bodového ohodnotenia, pričom vychádzal z hodnoty jedného bodu vo výške 30 Sk podľa § 7 ods. 1 vyhl. č. 47/1995 Z.z. (1689,37

bodov x 30 Sk x 10 = 506 811 Sk) a po odpočítaní vyplatenej sumy 18 000 Sk, bolestné vyčíslil sumou 488 811 Sk. Krajský súd po doplnení znaleckého dokazovania určil výšku odškodnenia za bolesť v rozsahu 1121,75 bodov (bez znalcom navrhnutého zvýšenia) a za primerané okolnostiam prípadu považoval zvýšenie v rozsahu 15-násobku tohto základného bodového ohodnotenia, pričom však vychádzal z hodnoty bodu vo výške 15 Sk, keď mal zato, že je potrebné postupovať v zmysle čl. II vyhl. č. 47/1995 Z.z., nakoľko bolesti pri poškodení zdravia žalobkyne vznikli a boli zistené pred účinnosťou vyhl. č. 47/1995 Z.z., t.j. pred 1. aprílom 1995 (1121,75 bodov x 15 x 15 = 252 394 Sk) a po odpočítaní už vyplatených 18 000 Sk, bolestné vyčíslil sumou 234 394 Sk.

Podľa § 2 ods. 1 vyhl. č. 32/1965 Zb. o odškodňovaní bolesti a sťaženia spoločenského uplatnenia (ďalej len „vyhláška“) v znení neskorších predpisov, odškodnenie za bolesť sa poskytuje za bolesti spôsobené poškodením na zdraví, jeho liečením alebo odstraňovaním jeho následkov, a to podľa zásad a sadzieb stanovených v prílohe k tejto vyhláške. Odškodnenie za bolesť musí byť primerané povahe poškodenia na zdraví a priebehu liečenia.

Odvolačný súd rozhodnutie o priznaní mimoriadneho zvýšenia odškodnenia za bolesť nezaložil na zásadách uvedených v prílohe vyhlášky (časť A., bod I.).

Zásady pre hodnotenie odškodnenia za bolesť sú uvedené v prílohe vyhlášky pod písm. A, bod I. a sadzby pre hodnotenie bolestného u úrazov pod písm. B., bod I. Podľa písm. A., bod I. ods. 2 prílohy vyhlášky lekár podávajúci posudok ohodnotí poškodenie na zdraví počtom bodov podľa stanovených sadzieb a hodnotenie poškodenia vykonané podľa odsekov 2 a 4 sa zvýši až o polovicu, ak a/ došlo k infekcii rany; ohodnotenie možno zvýšiť len za to zranenie, ktorého doba liečenia sa infekciou predĺžila, b/ poškodenie zdravia vyžadovalo bolestivejší spôsob liečby, ako sú transfúzie a infúzie, alebo pri liečbe nastali komplikácie, ako sú zápal žíl, preležaniny, zápal pľúc a pod., c/ povaha zranenia si vyžiadala operačný výkon. Podľa ods. 7 pri súbehu dôvodov pre zvýšenie uvedených v ods. 6 možno odškodnenie za bolesť zvýšiť najviac na dvojnásobok základnej sadzby.

Z citovaných ustanovení vyplýva, že lekár pri hodnotení poškodenia na zdraví spôsobeného úrazom vychádza zo základnej sadzby počtu bodov tak, ako sú ustanovené pod písm. B., bod I. prílohy k vyhláške a ak sú dané dôvody uvedené v ods. 6 a 7 zásad pre

hodnotenie odškodnenia za bolesť (písm. A., bod I. prílohy vyhlášky), hodnotenie základnej sadzby zvýši. Výsledný počet bodov takto stanovený potom predstavuje základné bodové ohodnotenie bolestného, ktoré sa stáva tiež základom pre ďalšie odškodnenie, o ktorom je oprávnený rozhodovať len súd podľa kritérií uvedených v § 7 ods. 3 vyhlášky.

Dôvody umožňujúce mimoriadne zvýšenie odškodnenia za bolesť treba vyvodzovať predovšetkým z okolností, ktoré sú vymedzené v bode I. ods. 6 uvedených zásad pred hodnotenie odškodnenia za bolesť, najmä ak ani lekárom navrhnuté zvýšenie odškodnenia na dvojnásobok základnej sadzby nepostačuje na primerané zmiernenie následkov. Hoci sa odvolací súd v odôvodnení svojho rozhodnutia podrobne zaoberal dôvodmi pre zvýšenie odškodnenia v zmysle bodu I. ods. 6 zásad pre hodnotenie uvedenými v doplnku znaleckého posudku vypracovaného v priebehu odvolacieho konania, vychádzal z bodového ohodnotenia určeného znalcom na 1121,75 bodu bez ním navrhnutého zvýšenia o polovicu, pričom uvedené dôvody považoval za rozhodujúce pre určenie výšky mimoriadneho zvýšenia odškodnenia bolesti v rozsahu 15-násobku uvedeného základného bodového ohodnotenia bolestného. Z akých dôvodov odvolací súd neakceptoval navrhované zvýšenie hodnotenia poškodenia zdravia v znaleckom posudku, z odôvodnenia jeho rozsudku nevyplýva.

So zreteľom na uvedené možno uzavrieť, že odvolací súd pri rozhodovaní o priznaní primeraného zvýšenia odškodnenia za bolesť v zmysle uvedených zásad nepostupoval, z ktorého dôvodu jeho rozhodnutie v napadnutej časti nemôže byť považované za správne.

Pri určení výšky odškodnenia za bolesť, odvolací súd na rozdiel od súdu prvého stupňa vychádzal v zmysle čl. II vyhl. č. 47/1995 Z.z. z hodnoty jedného bodu 15 Sk, keď z doplnku znaleckého posudku mal preukázané, že bolesti, ktoré sa u žalobkyne odškodňujú, vznikli bezprostredne po úraze, resp. v časovom období niekoľkých mesiacov po úraze z 1. februára 1993.

Vyhláška č. 47/1995 Z.z. (čl. II) vyžaduje pre posúdenie výšky odškodnenia za bolesť a za sťaženie spoločenského uplatnenia podľa predpisov platných pred nadobudnutím jej účinnosti splnenie dvoch podmienok, a to, aby išlo o bolesť a sťaženie spoločenského uplatnenia, ktoré boli 1/ spôsobené a 2/ zistené pred jej účinnosťou. Podľa § 9 ods. 1 vyhl. č. 32/1965 Zb. posúdenie (bolesti a sťaženia spoločenského uplatnenia) sa vykoná len čo stav poškodeného možno považovať za ustálený, teda až po ustálení zdravotného stavu

poškodeného možno ohodnotiť jeho bolesť a týmto okamihom je bolesť zistená, bez ohľadu na to, kedy vyhotoví ošetrojúci lekár posudok o bolestnom a sťažení spoločenského uplatnenia. Na základe uvedeného možno uzavrieť, že z hľadiska čl. II vyhl. č. 47/1995 Z.z., ktorou sa mení vyhl. č. 32/1965 Zb., za čas spôsobenia bolesti treba považovať deň úrazu alebo iného poškodenia na zdraví a za čas zistenia bolesti, okamih ustálenia zdravotného stavu poškodeného. So zreteľom na uvedené nemožno potom prisvedčiť správnosti záveru odvolacieho súdu pokiaľ ide o určenie odškodnenia zranenia dovolateľky uvedeného pod bodom 26/ doplnku znaleckého posudku - zlomenina klenby lebečnej (ktorý nebol vypracovaný v súlade s § 127 ods. 1 O.s.p.).

Tak ako odškodnenie za bolesť musí byť primerané povahe poškodenia na zdraví a priebehu liečenia (§ 2 ods. 1, veta druhá, vyhlášky), musí byť aj odškodnenie za sťaženie spoločenského uplatnenia primerané povahe následkov a ich predpokladanému vývoju, a to v rozsahu, v akom sú obmedzené možnosti poškodeného uplatniť sa v živote a spoločnosti. Úvaha súdu o „primeranosti“ zvýšenia nie je neobmedzená, lebo vyhláška tým, že rámcovo stanovila predpoklady pre vznik nároku na základné odškodnenie a pre vznik nároku na jeho mimoriadne zvýšenie, určila zároveň hľadiská, na ktoré treba vziať zreteľ a ktoré v ich vzájomnej nadväznosti usmerňujú úvahu súdu o miere „primeranosti“ zvýšenia vo výnimočných prípadoch hodných osobitného zreteľa. V prejednávanej veci súdy odlišne vyjadrili mieru primeranosti zvýšenia odškodnenia za sťaženie spoločenského uplatnenia. Súd prvého stupňa považoval za primerané zvýšenie na 50-násobok bodového ohodnotenia vo výške 5590 bodov (základného ohodnotenia v rozsahu 3890 bodov spolu s pripočítaním 1700 bodov z psychiatrického znaleckého posudku MUDr. S.). Krajský súd určil výšku odškodnenia za sťaženie spoločenského uplatnenia podľa doplnku znaleckého posudku vo výške 3865 bodov po zohľadnení duplicitných položiek č. 251, 253 sadzobníka tvoriaceho prílohu vyhlášky č. 32/1965 Zb. (v rozsahu 1700 bodov) a za primerané považoval zvýšenie odškodnenia v rozsahu 40-násobku základného počtu bodov, vychádzal z nezmeneného skutkového stavu zisteného súdom. Ak však odvolací súd mení súdom prvého stupňa priznanú výšku odškodnenia za bolesť alebo za sťaženie spoločenského uplatnenia z dôvodu, že za „primeranú“ považuje náhradu inú (nižšiu alebo vyššiu), musí v odôvodnení zmeňujúceho rozhodnutia vysvetliť dôvody potreby zmeny náhľadu na „primeranosť“, teda musí poukázať na určité konkrétne skutkové alebo právne významné okolnosti a s poukazom na ne vysvetliť, prečo a z akých dôvodov dospel k názoru, že „primeranou“ nie je náhrada, ktorú určil súd prvého stupňa, ale náhrada iná (nižšia alebo vyššia). Odvolací súd vychádzal

v podstate z tých istých skutkových okolností, na ktoré vzal zreteľ už súd prvého stupňa a tieto v odôvodnení len podrobnejšie rozpisal. Keďže odvolací súd pri zmene rozhodnutia (§ 220 O.s.p.) svojím rozhodnutím nahradzuje rozhodnutie súdu prvého stupňa, musí jeho rozhodnutie aj v tomto smere obsahovať úplné a výstižné odôvodnenie zahŕňajúce výklad opodstatnenosti, pravdivosti, zákonnosti a spravodlivosti výroku rozsudku. Len také rozhodnutie možno označiť za preskúmateľné (§ 157 ods. 2 a 3 O.s.p. v spojení s § 211 O.s.p.). V tomto smere napadnutý rozsudok odvolacieho súdu v plnom rozsahu preskúmateľný nie je, lebo neobsahuje dostatočné vysvetlenie dôvodov, pre ktoré odvolací súd dospel v porovnaní so súdom prvého stupňa k odlišným záverom v otázke, aký násobok základného bodového ohodnotenia vyjadruje „primeranosť“ náhrady za sťaženie spoločenského uplatnenia. Bez bližšieho vymedzenia konkrétnych dôvodov, pre ktoré odvolací súd znížil násobok základného bodového ohodnotenia priznaného žalobkyni súdom prvého stupňa pri odškodňovaní sťaženia spoločenského uplatnenia (z 50-násobku na 40-násobok), nemal Najvyšší súd Slovenskej republiky možnosť posúdiť opodstatnenosť a dôvodnosť zmeny prvostupňového rozhodnutia odvolacím súdom (a teda ani preskúmať, či napadnutý rozsudok v tejto časti spočíva na správnom alebo nesprávnom právnom posúdení veci).

Pokiaľ ide o námietku dovolateľky, že odvolací súd si nepovšimol rozšírenie žaloby (doručené súdu 7. októbra 1998, č.l. 212 spisu), ktorým žiadala priznať zvýšenie odškodnenia za bolesť v rozsahu 200-násobku ohodnotenia a 300-násobku ohodnotenia sťaženia spoločenského uplatnenia, táto nie je dôvodná. Odvolací súd vo svojom rozhodnutí sa vyporiadal s namietanou vadou konania, na ktorú neprihliadol, pretože súd prvého stupňa o tejto rozšírenej žalobe konal, aj keď o pripustení rozšírenia žaloby samostatným uznesením nerozhodol.

Z dôvodov uvedených vyššie vyplýva, že rozsudok odvolacieho súdu vo výrokoch, ktorými bol rozsudok súdu prvého stupňa vo veci samej zmenený, spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci (§ 241 ods. 2 písm. c/ O.s.p.), a že je postihnutý vadou, ktorá mohla mať za následok nesprávne rozhodnutie vo veci (§ 241 ods. 2 písm. b/ O.s.p.). Najvyšší súd Slovenskej republiky preto rozsudok odvolacieho súdu v spojení s dopĺňacím rozsudkom v napadnutých výrokoch ako aj v súvisiacich výrokoch o náhrade trov konania a o povinnosti žalovaného zaplatiť súdny poplatok zrušil a vec v rozsahu zrušenia vrátil Krajskému súdu

v Banskej Bystrici na ďalšie konanie (§ 243b ods. 1, 2 O.s.p.). Právny názor vyslovený v tomto rozsudku je záväzný; v novom rozhodnutí rozhodne súd znova o trovách pôvodného a dovolacieho konania (§ 243d ods. 1 O.s.p.).

P o u č e n i e : Proti tomuto rozsudku nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave 22. mája 2008

JUDr. Daniela S u č a n s k á, v.r.
predsedníčka senátu

Za správnosť vyhotovenia: